

nottu kovaosainen — jolta oli ryöstetty koko elämä ja terveystkin — sai hetken levon ja rauhan kuhluneelle ruumilleen, myytiin pakko- huutokaupalla viime joulun edellä. Sairas joutui toisten mukana muuttamaan pois entisestä kodistaan ja on hän nyt syntymäpitäjänsä köyhäntalossa, muun perheen tilapäisesti ollen jonkun avuliaan tuttavan luona.

Kaikkein raskaimmin tuo kovaosainen perheen äiti kirjoittaa itseensä koskevan lastensa kysymykset: Miksi ei me äiti mennä takaisin kotiin Amerikkaan? Ollhan meillä siellä lehmä, josta saimme maitoa ja voita. Niin, miksi ei mennä? Siinä onkin kysymys lapsen suusta lausuttuna, jonka eteen varmasti jokainen ajatteleva lukija pysähtyy.

Sen kysymyksen yhteydessä on myöskin syytä ajatteluun niillä, jotka tietävät itsensä syylliseksi tähän kaikkien aikakausien omituisimpaan "draamaan." Sen luulsi koskevan niihin niin sanottuihin "työväenpuolueen" johtajiin, jotka yksin teidämme tähän kaikkeen syyllisiksi, hei-

dän viettäesään nyt lihavia päiviä tuhansien työläisten kustannuksella. He ovat kuin kyykäärme auringoisen mäen rinteellä, imettyään vatsansa täyteen uhrinsa verta.

Kuten lukijani ymmärtävät, koskee tämä kirjoitus vain yhtä perhettä niiden tuhansien joukosta, jotka kaikkensa ovat joutuneet uhraamaan. Kuinka suureksi kärsimysten vuori muodostuisakaan, jos niistä olisi tilaisuus yksi kokonaisuus luoda, sillä sadat ovat joutuneet omaisensa ennenaikaiseen hautaan Karjalan multaan pelttämään.

Jos tämä kaikki olisi tapahtunut kapitalistiluokan seurauksesta, joka säälimättä murhaa ja kiduttaa luokkamme jäseniä, olisi se jotenkin ymmärrettävissä. Mutta kun tiedämme syylliset löytyvän omaan luokkaamme lukeutuvista ihmisolioista, niin on tämän seurauksesta historiaan tuleva lehti, jota ei tuleva sukupolvi voi ihmettelemättä lukea, eikä silnä ilmeneviä tekoja anteeksi antaa.

Uskonto Ja Tiede

MIKÄ erottaa uskonnon nykyaikaisesta, tieteellisestä, dialektis-materialistisesta maailmankatsomuksesta? Mikä on uskonnolle ominaista, sen perusluonne?

Uskonnon perusluonteen voin kuvata seuraavalla tavalla: se on mielikuvituksen tuote, mielikuvavoima, vastakohta nykyaikaiselle maailmankatsomukselle, joka on tiedon tulos. Tai molemmat voidaan asettaa vastakkain täten: uskonto nojautuu uskoon, tieede tietämiseen.

Mutta uskonto tieteen vastakohtana ei ole ainoastaan vapaan mielikuvituksen tuote, joka on syntynyt ilman mitään aikaisempia kokemuksia. Uskontomielikuvan kanssa on aivan samoin kuin kaiken muunkin mielikuvittelun kanssa. Jokaisella mielikuvalla ja kuvittelulla on oma perustansa kokemuksessa, joka sitä muokkaa fantastisella tavalla. Myös tieteellä on perustansa kokemuksessa, joka muokkaa sitä päinvastaisella tavalla kuin uskonto tekee: ei mielikuvittelulla, vaan logiikalla, tutkimuk-

sella ja ajattelulla.

Esittääkseni nämä vastakohtat teille niin helpostikäsitettävällä tavalla kuin mahdollista, otan esimerkin, joka osoittaa, miten uskonto ja tieede käsittelee yhtä ja samaa asiaa eri tavoin. Ottakaamme esimerkiksi sadellmiö.

Sade on poikkeuksellisen tärkeä ihmisten aineelliselle elämälle. Niiden ihmisten, joiden pääelinkeinona on maanviljelys, kohtalo riippuu suureksi osaksi siitä, miten usein ja kuinka paljon sataa ja miten sade jakautuu eri paikkakuntien kesken. Mutta sade on ilmiö, joka on ihmisen vaikutusvallan ulkopuolella. Ihminen ei voi synnyttää sadetta eikä keskeyttää sitä.

Mitä tekee nyt uskonto? Mitä alkukantaiset kansat? He pitävät sadellmiötä mielikuvitusolennon — sateenjumalan — työnä. Sellaiset sateenjumalat esiintyvät alkukantaisten kansojen keskuudessa eri muodoissa. Ja näihin sateen valtiijaihin yritetään vaikuttamaan erilaisin keinoin, joiden kokemuksesta tiedetään vaikut-

tavan mahtaviin henkilöihin. Tällaisia keinoja ovat lahjat (uhri), nöyrä pyyntö (rukous), uhkaukset tai symboliset toimenpiteet, jolitten pitäisi esittää todellisia toimituksia (seremonioita). Eri kansoilla onkin tämän vuoksi spesialisteja, n.s. sateentekijöitä, jotka uskovat seremonioiden, noitatemppujen j.n.e kautta hallitsevansa sadetta.

Tiede suhtautuu avian toisella tavalla sateeseen. Se ei pidä sadetta jumalan, paholaisen tai henkien työnä, vaan katsoo sen luonnollisten syiden, määrättyjen luonnonvoimien aiheuttamaksi. Se tutkii sateen syytä, ei sateen taakse kätkeytyvän mielikuvitusolennon tahdonvalasta, vaan sateessa itsessään ja sen riippuvaisuudesta koko luonteen. On erikoistiede, meteorologia, joka tutkii sadetta ja pitää havainnoista tilaston ennenkaikkea saadakseen selville: mikä on syy ja mikä tulee seuraukseksi? Missä olosuhteissa tulee poutainen ilma? Millä alueilla tulee sadetta? j. n. e. Tosin ei vielä ole päästy niin pitkälle, että joka kerta voitaisiin täsmälleen etukäteen tietää, milloin tulee sade eikä myöskään voida sadetta tehdä. Australialainen sateentekijä näyttää paljon kykenevämmältä kuin nykyaikainen meteorologi, joka ennustaa sateen, mutta itse ei voi sitä aiheuttaa. Tässä näette periaatteellisen eron uskonnon ja tieteiden välillä.

Toinen, melko selvä esimerkki! Sellainen tilapäisilmiö on ukkonen, jota varmaan jokainen ihminen mietiskelee. Uskovainen kuvittelee, että on olemassa ukkosenjumala, joka vauhuillaan ajelee yli pilvien tai jollakin esineellä aikaansa jyrinän. Jumalalla saattaa olla useita noitakeinoja, joilla aikaansa tämän jyrinän. Mutta kuten tiedätte, käsittelee tiede ukkosta kokonaan toisella tavalla, jyrinänä, jonka aiheuttaa sähköpurkaus, salama. Vielä ei ole päästy niin pitkälle, että ukkosta ja salamaa voitaisiin keinotekoisesti aikaansaada laajemmassa mittakaavassa, mutta suppeammassa mittakaavassa voidaan ukkosmaisista ilmiöistä aikaansaada laboratorioissa.

Yhteenvetona näistä kahdesta esimerkistä voidaan todeta, että uskonto selvästi ja mielikuvituksellisesti käsittelee kysymystä määrätyn kokemuksen piirissä, joko luonnossa tai historiassa, ja että tämä tapahtuu siinä muodossa, että jumalat, henget, paholaiset j.n.e esitetään luonnonilmiöiden aiheuttajina ja valtiaina.

“Kehittyneimmissä” uskonnoissa ei esiinny useampia jumalia, henkilöitä tai paholaisia, vaan ainoastaan yksi jumala, joka on luonnon korkein johtaja, mielikuvitusolento, joka on ulkopuolella tämän maailman ja joka on tunnustettava ihmisen olemassaolon alkuperäksi, olento, jonka kyvyt kaikilla aloilla on korotettu mielikuvituksellisiin ulottuvaisuuksiin ja jolla on nämä kyvyt ilman, että omaisi ruumiillista muoa. Saatetaan sanoa, ettei tämä ole ainoa jumala, vaan että on olemassa kokonainen hallitseva perhe: isäjumala, polkajumala ja pyhähenki ja että nämä kolme yhdessä hallitsevat maailmaa.

Niistä yksinkertaisista uskontomuodoista, joita australialaisneekerillä on, on pitkä kehitysketju niihin muotoihin, joita kristinusko käyttää. Mutta peruseriaate ei ole muuttunut. Vielä nytkin, nykyaikaisen kapitalismin aikana, on erinomaisen hienostunutta muotoja, joissa uskonnolliset kuvittelut paljon eroavat australialaisneekerien alkuperäisestä sateenjumalakuittelusta. Mutta jos niitä tutkitaan tarkalleen, niin havaitaan kuitenkin, että nämä hienostuneet muodot juontavat takaisin siihen mielikuvitusolentoon, jonka alkukantaiset ihmiset kuvittelevat kytkeytyvän tapahtumain kulkuun.

Aivan toisenlainen on tieteiden menettelytapa. Mitä tekee tiede? Se kiinnittää huomionsa tosiasioihin ja kerää niitä, luokittelee ne eri ryhmiksi, erittelee niitä, tutkii niiden sääntöjä ja lekaja, minkä vuoksi luonnonmukaisesta ilmiöstä johtuu seurannaisilmiö, miten samanlaiset ilmiöt vaikuttavat toinen toisiinsa, miten tämä tai tuo aiheutuu j. n. e.

Tiede tutkii, ja se on hyvin tärkeätä, miten yhteiskuntamuodot ovat syntyneet ja miten ne muuttuvat, ja tähän nojautuu tiede teknikkansa luonnontieteellisellä samoin kuin yhteiskuntatieteelliselläkin alalla. Täten tiede, tunnettujen lakien perusteella, asettaa luonnonvoimat palvelemaan ihmiskuntaa käyttöarvojen tai yhteiskunnallisten toimitusten aikaansaamiseksi. Näin eroaa tässä suhteessa uskonto, millä nimellä se sitten esiintyykin, periaatteellisesti nykyaikaisesta maailmankatsomuksesta. — T—r.

— *Porvarillinen sosialismi on ilmauksissaan täydellistä silloin ja vain silloin, kun se on vain kuvaannollista puhetta.*